

Avrupa'da başlayan reform hareketlerinin en önemli amili akıldır. Avrupalılar; kendi kitabını tahrif etmekten çekinmeyen kilisenin; engizisyon başta olmak üzere saçma işlerine karşı çıkarken eleştirilerinin kaynağını ve dayanağını insan aklı oluşturuyordu. Batı'da aklın ön plana çıkarılması bir nebze makul karşılanabilir. Çünkü ortada tahrif edilmiş bir metin var.

Halbuki İslam Aleminde tahrif edilmemiş – Allah tarafından korunan- Kuran var ve en önemlisi de yalnızca Müslümanlara özgü olan Hadis ilmi ve nakil geleneği var. İslam Dini'nde nakil geleneğini (mütevâtir ve sahih hadisler de dahil olmak üzere) reddeden akılcı anlayış maalesef Batı'nın kilisesine yaptığını İslam Aleminde tasavvuf (zühd/ilm-i ledün/irfan mekteplerine) yapmaya çalışmaktadır.

Batı'da kilisenin sahte bir mistizmden başka bir sermayesi yoktur. Ancak bizatihi Kuran; ortaya koyduğu ve inkarı küfr mucibi olan isra (Efendimizin gece Mekke'den Kudüse gitmesi), enbiyanın mucizeleri, salihlerin kerameti, melekler, arş, yedi kat sema, kürsi, levh, kalm gibi aklın tahayyül bile edemeyeceği fizik ötesi alemlerin ve hadiselerin varlığını ortaya koyar. Sahte bir mistizm de aklın devreye girmesi belki bir nebze makul karşılansa da bizatihi Kuran'ın tasvir ettiği fizik ötesi alemlerin/ hadiselerin olduğu bir buudda aklın devreye girmesi makul görülemez.

HIZIR (AS) HAYATTA MIDIR ?

Aklın; (Efendimiz, Ashab-ı Kiram ve Tabiin başta olmak üzere ulemadan) naklin önüne geçirilmesi ile birlikte en çok müzakere edilen hususlardan birisi de Kehf Suresi 60-82 ayetlerinde anlatılan Musa as ile beraber yolculuk yapan salih kul meselesi üzerinedir. Filhakika salih kulun ismi Kuran'da açıkça geçmese de hadis-i şerifler de Hızır ismi şerifi zikrolunmuştur. 1 Filhakika geçmişte bazı alimler Hızır as'ın hayatta olmadığını söylemişlerse de; nakli esas alan alimlerin çoğunluğu ve zühdü hayatlarının merkezine koyan mutasavvıfların tamamı Hızır as'ın hayatta olduğunda ittifak etmişlerdir. Hızır as'ın hayatta olmadığını söyleyen eski (nakil) alimlerinin neden böyle düşündüklerini asrımızın manevi güneşlerinden Üstad Said Nursi tabaka-i hayatın beş merteye olduğunu izah ettikten sonra : "İkinci tabaka-i hayat: Hazret-i Hızır ve İlyas Aleyhimesselem'in hayatlarıdır ki, bir derece serbesttir. Yani, bir vakitte pek çok yerlerde bulunabilirler. Bizim gibi beşeriyet levazımatıyla daimî mukayyet değillerdir. Bazen, istedikleri vakit bizim gibi yerler, içerler; fakat bizim gibi mecbur değillerdir. Tevatür derecesinde, ehl-i şuhud ve keşif olan evliyanın Hazret-i Hızır ile maceraları, bu tabaka-i hayatı tenvir ve ispat eder"2 demektedir. Hızır as.'ın hayatının insanların hayatı gibi olmadığını ve ruhanilere karışmış bir hayat olduğunu ikinci bin yılın müceddidi İmam-ı Rabbani de zikretmektedir.3

Said Nursi merhum Hızır as'ın hayatta olmadığını söyleyen geçmiş alimlerin hayat mertebelerini anlamadıklarını söylemektedir. Ancak günümüzde Hızır as'ın hayatta olmadığını iddia edenler ise bu tür bir anlayıştan ziyade akıllarına dayanmaktadırlar. Akılları almadığı; İslam'a ve irfan mektebine materyalist/maddeci bir yaklaşımla yaklaşıldığı için Hızır As'ın hayatını kabul etmemeleri mazur görülemez. Hızır as'ın hayatta olmadığını iddia eden eski nakil alimlerinin en önemli istinadı "Yüz yıl başında, yeryüzünde, (şu anda yaşayan) hiçbir canlı insan kalmayacaktır" hadis-i şerifidir. Ancak bu hadis-i şerif – Allahül alem- Said Nursi merhumun zikrettiği gibi birinci hayat tabakasındakiler için – yani beşeriyet levazımatıyla sınırlı olan bizim gibi insanlar içindir. Hızır as'ın hayatta olmadığına delil getirilen hadis tüm hayat mertebeleri için geçerli olsaydı o zaman Hz. İsa as'ın da ölmüş olması gerekliydi.

Halbuki İsa as'ın hayatta olduğu ve ahir zamanda bedeniyle nüzul edeceği hususu İslam

Alimlerine göre mütevatirdir.4 Mütevatir hadisleri inkar etmenin hükmünün ne olduğunu söylemek izahtan varestedir. Bu noktada İbn-i Hacer Askalani'nin müstakil bir eser yazarak; Hızır as'ın hayatı meselesini incelediğini ve her iki tarafın görüşlerini ele aldığını söylemeden geçmek olmaz. İbn-i Hacer-i Askalani (rahimehullah)'nin tespitine göre nakil alimlerin çoğunluğu Hızır as'ın hayatta olduğunu zikretmektedir. İmam Nevevî "Tehzîb ül-Esma ve'l-Lugat" isimli kitabında bazı hadîslere dayanarak Hazret-i Hızır'ın ölmediğini ve kıyamete kadar yaşayacağını beyân ediyor. Günümüzde Hızır as'ın yaşamadığını/ölmüş olduğunu iddia edenlerin büyük çoğunluğunun geçmiş nakil alimleri gibi hadislerden ictihad ederek bu sonuca ulaşmadıklarını; temel delillerinin akıl eksenli düşünce olduğunu vurgulamak zorundayız.

HIZIR (AS) PEYGAMBER MİDİR ?

Hızır as'ın nübüvveti de öteden beri müzakere edile gelmiş bir konudur. Ancak ulemanın büyük çoğunluğu; Hızır as'ın Salihlerden birisi olduğu ve peygamber olmadığını beyan etmişlerdir. Nitekim kıssanın anlatıldığı ayetlerde de Hızır as'ın nübüvvetine dair bir işaret yoktur. Ayetlerde O'nun Salihlerden olduğu ve kendisine rahmet ve ilim verildiği anlatılmıştır. Allah katından kendisine ilim verilen bir başka kişi de Belkıs'ın tahtını göz açıp kapamadan daha kısa sürede getiren Asaf bin Berhiyadır. (n-Neml, 40.) Süleyman as'ın veziri olan Asaf bin Berhiya'da enbiyadan değildir. Ayrıca Hızır as'ın nübüvvetine ilişkin hadis-i şeriflerde de sahih bir kayıt yoktur. Peygamberlerin isimlerinin bir biri ardına sayıldığı ayetlerde Hızır as'in isminin geçmemesi de nebi olmadığı görüşünü tekit etmektedir. Hızır as'ın Nebi olduğunu günümüzde savunanların bir kısmının bu görüşü savunmalarındaki ana amacı gayb bilgisidir. Çünkü Hızır as'ın nebi olmadığı kabul edildiği anda gayb bilgisinin peygamberler (enbiya) dışındaki insanlara öğretildiğini de kabul etmek durumundayız ki işin doğrusu da budur. "Allah müminleri (şu) bulduğunuz durumda bırakacak değildir. Sonunda murdarı temizden ayıracaktır. Bununla birlikte Allah size gaybı da bildirecek değildir. Fakat Allah, elçilerinden dilediğini seçer (ve gaybı ona bildirir)." (Âl-i İmran, 179)" ayetinden de anlaşılacağı üzere Allah dilediği kuluna (meleklerle,peygamberlere ve Salihlere) bildirmektedir ki bu meseleye yazı dizimizin ilerleyen kısmında gireceğiz.

TASAVVUF VE EHL-İ SÜNNET

Hal ilmi olarak isimlendirebileceğimiz tasavvuf; öteden beri Ehl-i Sünnet alimlerinde nasutılığı terk edip; lâhuti bir hüviyet kazanma mektebi olarak telakki edilegelmiştir. Kalp eksenli bir hayatı insanoğluna vaz eden İslam Alimlerinde tasavvuf ile Ehl-i Sünnet arasında sınıksı bir bağ kurulmuştur. Kendisini şeriattan azade telakki edenler veya bir makama erdiklerinde şer-i şerifin tekliflerinin kendisinden düştüğünü zannedenler Ehl-i Sünnet dışı telakki edilerek mutasavvıflar tarafından da tenkit edilmişlerdir. Hulul ve ittihad gibi Ehl-i Sünnet itikadı ile bağdaşmayan, tevili mümkün olmayan inanışların saf ve sahih tasavvuf anlayışına sızması bizatihi alim/sufilerce önlenmiş hatta bu hususta uzun reddiyeler yazılmıştır. Bu meseleyi “ Tasavvuf ile problemi olanın, Ehl-i Sünnet Akaidi ile de problemi vardır. Ehl-i Sünnet Akaidi ile problemi olanın da muhakkak tasavvuf ile problemi vardır” şeklinde formüle edebiliriz. Nitekim günümüzde tasavvuf tenkitli hareketlere baktığımızda Ehl-i Sünnet mezheplerinin ittifaken kabul ettikleri pek çok itikadi umdeyi kabul etmediklerini üzümlere müşahade etmekteyiz.

.....

1 - Buhârî, Tefsîr, Sûreti'l-Kehf 2-4;

2- Said Nursi, Mektubat, S 11 – 12

3- İmam-ı Rabbani, Cilt 1, 282 Mektup.

4- Abdulfettah Ebu Ğudde, et-Tasrîh